

‘Fake news’ xenòfobes contra la convivència

Analitzem diversos estereotips racistes que posen en qüestió les polítiques d'integració i acollida a Catalunya

Saioa Baleztena

“Els immigrants no volen integrar-se”. El tòpic és encara un dels estereotips més reproduïts sobre la població d'origen estranger. Però, és cert? Quina és la salut de la convivència a casa nostra? CRÍTIC analitza diversos rumors racistes que posen en qüestió les polítiques d'integració i acollida a Catalunya i aporta fonts, reflexions i dades.

Reunió a Madrid de persones migrades afectades per la crisi hipotecària / RICARDO PATIÑO

A Catalunya, L'Estatut d'Autonomia del 2006 incorporava com a competències de la Generalitat, l'acollida i la integració de les persones estrangeres immigrades i l'any 2010 el Parlament aprovava la [Llei d'acollida de les persones immigrades i les retornades](#). Però l'eliminació del Fons d'Integració d'Immigrants del Govern Espanyol l'any 2012 va provocar un sotrac en la viabilitat d'un nombre important de polítiques d'integració i acollida que s'havien desenvolupat fins aleshores. Com va afectar aquesta retallada en el model de diversitat català? Són certs els estereotips enquistats sobre les persones d'origen migrant?

“No volen integrar-se”

L'activista catalana musulmana Míriam Hatibi reivindica al seu llibre [‘Mira'm als ulls: No és tan difícil entendre'ns'](#) la diferenciació entre els conceptes d'integració i assimilació. L'assimilació es

dóna quan les persones arriben a un lloc i es veuen obligades a adoptar tots els costums locals, eliminant les diferències. En canvi, **la integració és un procés bidireccional on el procés d'adaptació es dona per ambdues parts**, la novinguda d'una cultura diferent i la local. Per tant, com es pot mesurar si les persones d'origen migrant volen o no integrar-se?

La difusió d'aquest tòpic amaga una voluntat de donar per fet que la població migrant és un col·lectiu hermètic i tancat, sense interès per acostar-se a la cultura del país que l'acull. Lluny de corroborar-ho, però, les dades del darrer [Informe sobre la integració de les persones immigrades a Catalunya](#) (2015) desmunten aquest estereotip, mostrant l'alt interès que les persones novingudes tenen en la cultura local. Mirant, per exemple, les xifres d'inscripcions a cursos de català, i entenent que el coneixement de la llengua catalana és un esglaó de la integració, l'informe recull que del total d'inscrits als cursos del Consorci Per la Normalització Lingüística (CPNL), el 61% són d'origen estranger.

Jesús Gómez és el president de l'associació [La Formiga](#), una entitat que des de l'any 2000 treballa al barri del Poble-sec per cobrir les necessitats socials relacionades amb l'arribada de persones novingudes d'origens i realitat diverses. Gómez reivindica, en aquesta línia, la feina "importantíssima" que el teixit social ha fet a la ciutat de Barcelona, i recorda que per aquest motiu és imprescindible que **"les entitats tinguin una major estabilitat pressupostaria per poder seguir consolidant els reptes de la integració"**.

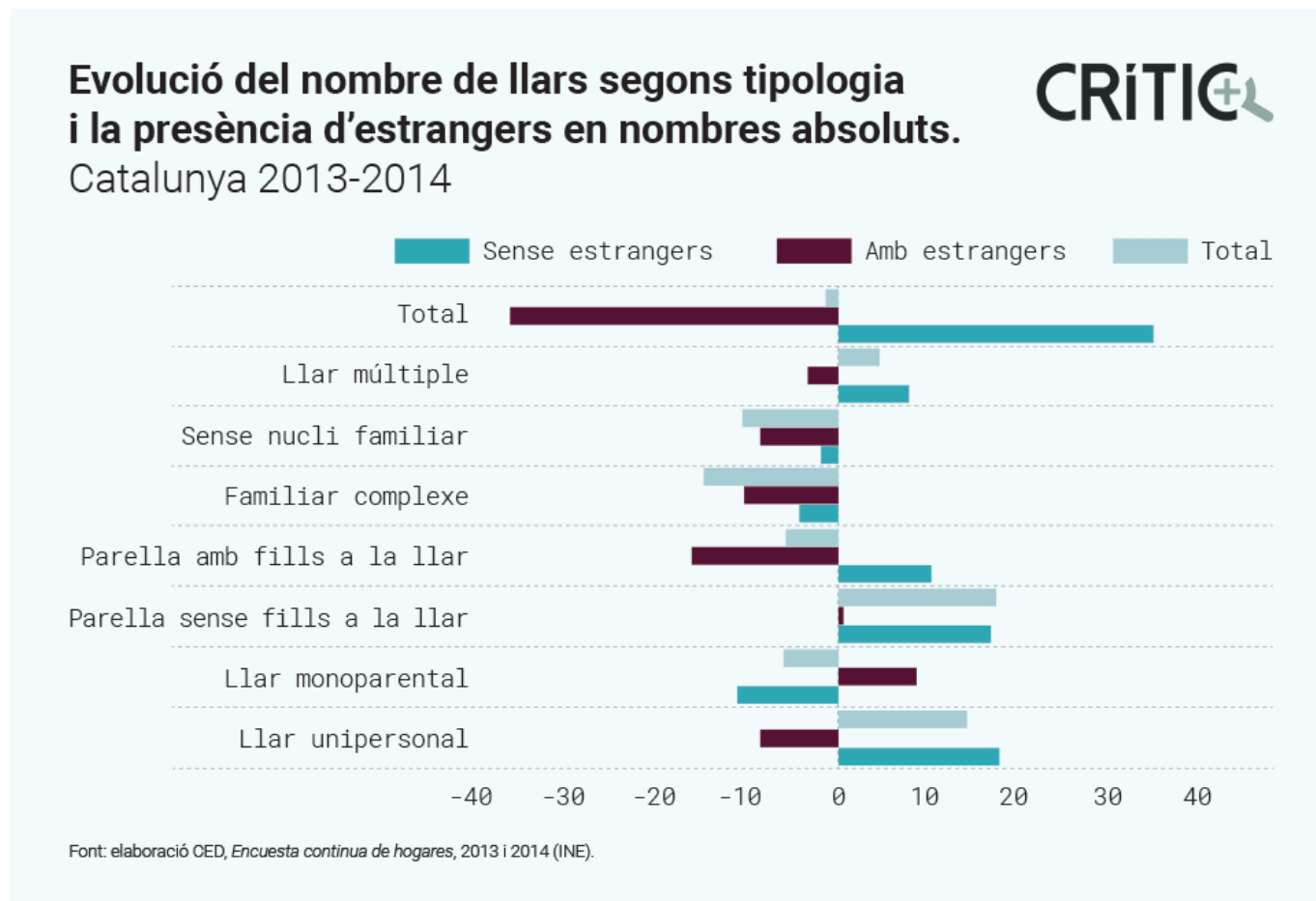
"No els importa viure en pisos en males condicions i amb molta gent"

Accedir a un habitatge no és fàcil per a la població novinguda. La seva situació legal condiona molts aspectes de la seva vida i també la possibilitat de llogar un pis, tal com destaca [aquest informe](#) del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona. Els problemes són diversos. Les persones que no tenen els papers en regla tampoc poden tenir un contracte de lloger al seu nom. Les que tenen duració temporal dels permisos de residència també tenen dificultats a l'hora de signar un contracte per aquest motiu. **Les exigents demandes del mercat als arrendataris també són un fre per moltes persones migrades**. La possessió d'un contracte estable, les fiances desmesurades o l'animadversió a llogar a una persona pel fet de ser d'origen migrant són algunes de les traves que l'informe senyala per constatar la dificultat que té aquest col·lectiu per accedir a un habitatge digne.

Bona part de les persones migrades que han buscat pis de lloguer han patit algun tipus de discriminació durant el procés

L'any 2015 la Federació estatal de SOS Racisme publicava l'informe [Puertas que se cierran](#), on es mesurava la discriminació que pateix la població migrada en la prestació d'aquests serveis. La investigació es va dur a terme a través d'un 'testing' telefònic amb diverses agències immobiliàries de vuit comunitats autònomes que va constatar que, **de les persones a les quals se'ls hi va negar l'existència de pisos, el 69,8% eren demandants d'origen estranger**; i en les 40 visites fetes a 20 immobiliàries de Barcelona, Sant Sebastià, Vitòria i Madrid, del total de negatives davant l'existència de pisos, el 86,7% eren demandants d'origen estranger. La discriminació en el lloguer també queda recollida a l'[informe](#) del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona. Després de contactar amb entitats i preguntar-los sobre si els seus usuaris havien patit algun tipus de contrarietat a l'hora de llogar, un 69% respon va respondre sí que n'havien viscut, dels quals un 44% "en un percentatge rellevant" i un 25% en "la majoria dels casos".

Més enllà dels obstacles de l'accés al lloguer de la població migrant, el darrer informe [Llars i famílies a Catalunya](#) de l'IDESCAT (2011) mostra com a la grandària de les llars amb tots els membres d'origen estranger, predominaven les llars de dues persones -23,7%-, seguides per les de tres persones -20,9%- i les de quatre -19,0%-. D'aquesta manera, i en contra dels rumors que defensen que els immigrants viuen en pisos múltiples, **les llars de sis persones i més, representen només el 7,66% del total**, gairebé 12 punts per sota de les dades del 2001.

Gràfic: HELENA OLCINA

“Maltracten i roben a les persones de les quals tenen cura”

Carmen Juarez és una hondurenya que des de 2006 viu a Barcelona. Actualment, és la coordinadora de l'associació [Mujeres Migrantes Diversas](#), una entitat on les dones fan xarxa per apoderar-se. Després d'haver treballat durant sis anys d'interna en tasques de la cura i la llar, assegura estar sorpresa per “la facilitat amb la qual la gent, que sembla intel·ligent, es creu i reproduïx rumors que són mentides evidents”. Juarez assenyala la doble discriminació que pateixen les dones migrades per **“estar condemnades” a desenvolupar les tasques de la llar i la cura**. Ella mateixa reconeix que va adonar-se que “la seva situació legal” l'impedia accedir a treballs més enllà de la cura. I, en aquesta línia assenyala un mecanisme legal que posa pals sota les rodes a totes les persones que es troben en un procés d'acollida i integració: la Llei d'Estrangeria. És una “normativa que **t'exigeix estar com a mínim tres anys en situació irregular** i t'anima, indirectament, a ser durant aquest temps carn de canó de l'economia submergida i l'explotació laboral”, sentència.

Moltes de les treballadores de la llar pateixen una triple discriminació: són dones, d'origen migrant i pateixen precarietat laboral

El col·lectiu de les treballadores de la llar, amb una àmplia majoria de dones d'origen migrant, pateix actualment una triple discriminació: dones, immigració i precarietat laboral. Fins fa poc, la seva feina no cotitzava a la Seguretat Social ara, tot i que es cotitza, **són moltes les dones immigrants que lluiten per gaudir de drets laborals equiparables a la resta de treballadors.** Amb aquesta lluita com el gener de 2018 Mujeres P' delante, Las Libélulas, Associació de Dones Marroquines de Catalunya, Associació Savladorenya a Catalunya i la mateixa Mujeres Migrantes Diversas es van organitzar, juntament amb CCOO i UGT per constituir el Grup d'acció per a la ratificació del conveni 189 de l'Organització Internacional del Treball (OIT) que, tot i que Espanya el signa, no l'ha ratificat per tal d'aplicar-lo a la legislació espanyola.

La coordinadora [Anem per feina](#) treballa en la intermediació en el treball de la llar i les cures per una contractació justa a Catalunya. Pedro M. Moreno és advocat i tècnic d'inclusió d'aquesta entitat i assegura que "segur que n'hi ha hagut casos de maltractament per les dues bandes", però destaca que **les cuidadores i cuidadors fan bé la seva feina.** I recorda que "aquests conflictes són la conseqüència d'un sistema de provisió social de les cures que no està a l'altura de les necessitats dels nostres familiars dependents". L'advocat i membre d'Irídia Andrés García Berrio subratlla que la Llei d'Estrangeria "aboca a subsistir durant 3 anys de resistència ininterrompuda a l'Estat Espanyol de manera irregular, no hi ha procés d'acollida". Per això, denuncia la vulneració de drets i alerta de la **necessitat de canviar les polítiques públiques en matèria migratòria**, "per tal de substituir la llei d'estrangeria actual amb una altra llei que flexibilitzi els requisits per accedir a la regularització".

"Es casen amb persones de nacionalitat espanyola només per conveniència"

Tot i que el mecanisme del matrimoni entre les persones d'origen migrant i les nacionals els podria ser la via més ràpida per obtenir la nacionalitat espanyola, segons l'IDESCAT, **del total de nuclis de matrimonis a Catalunya només el 4,81% són mixtos.** Per això, l'advocat Andrés Berrio assegura que aquesta afirmació no té cap base fonamentada i respon "a un estereotip racista de fons absolutament intolerable".

I no només, això, si l'objectiu dels matrimonis fraudulents fos només aconseguir la nacionalitat espanyola, les dades sobre la ruptura dels matrimonis mixtes es dispararia. Lluny d'aquesta realitat, **els divorcis entre parelles mixtes continua sent molt inferior a la de les parelles espanyoles:** segons l'Institut Nacional d'Estadística, del total de divorcis que es van dur a terme l'any 2017, només el 6,8% corresponien a parelles mixtes -un dels conjugues és espanyol i l'altra d'origen estranger-.